

Schriftelijke statenvragen van de Statenfractie van Forum voor Democratie over Netcongestie, ingediend op 20 november 2023, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 28 november 2023 (3194291).

Inleiding

Het elektriciteitsnet staat onder grote druk als gevolg van de aansluiting van grote zon- en windparken. Daarbij heeft de verduurzaming en elektrificatie van bedrijven en huishoudens ertoe geleid dat de capaciteit van het net voor zowel hoog- als laagspanning tekortschiet. De druk in Flevoland is inmiddels zo groot, dat nieuwe woningen die gebouwd in Almere geen aansluiting kunnen krijgen aan het net. Forum voor Democratie hecht, in het kader van werkgelegenheid voor onze burgers, een grote waarde aan een goed vestigingsklimaat voor bedrijven in onze provincie. Daar hoort een goede energievoorziening bij. Deze problemen raken alle Flevolandse en raken daarmee de provinciale ambities voor woningbouw.

Vragen

1. Op welke locaties in Flevoland en liggen de acute knelpunten veroorzaakt door netcongestie?

Antwoord:

Vanuit de hoogspanningstransformator van TenneT nabij Lelystad worden binnen Flevoland zeven zogenaamde 150KV-stations voorzien van elektriciteit. Deze hoogspanningstransformator zit aan zijn maximum leveringscapaciteit. Hierdoor wordt de levering vanuit het hoogspanningsnet naar het midden-/laagspanningsnet via de hoogspanningstransformator door TenneT technisch begrenst tot een bepaald vermogen. Dit betekent dat de zeven stations niet meer dan deze begrenzing kunnen leveren aan het middenspanningsnet en aansluitend naar het laagspanningsnet dat op wijkniveau is aangelegd.

Op al deze zeven 150KV-stations wordt al voor bestaande aansluitingen elektriciteit afgenomen. twee stations hebben hun maximum capaciteit al bereikt, vier hebben nog een kleine beperkte ruimte en één station heeft iets meer ruimte.

2. Welke rol zien GS voor zichzelf in het adresseren van deze knelpunten rond netcongestie?
3. Met welke partijen zijn GS in gesprek om de knelpunten rondom netcapaciteit te adresseren?

Antwoord op vraag 2 en 3:

De belangrijkste partijen voor de oplossing zijn de netbeheerders en het Rijk. De gedeputeerde Energie is daarom over deze problematiek aan diverse tafels actief:

- samen met de andere betrokken provincies Gelderland en Utrecht (FGU-pocket) met het ministerie van Klimaat en Energie
- binnen Flevoland met de wethouders Energie van de gemeenten gezamenlijk met de netbeheerders
- binnen het IPO in de Bestuurlijke Advies Commissie Klimaat en Energie
- namens het IPO in specifieke overleggen over netcongestie en netinfrastructuur met de minister en de netbeheerders

Binnen al deze bestuurlijke overleggen is netcongestie in het algemeen en specifiek de problematiek in Flevoland een terugkerend onderwerp.

4. Demissionair minister Jetten neemt verschillende maatregelen tegen netcongestie. Aan welke maatregelen genoemd in de Kamerbrief gaan GS meewerken?
5. Welke van de "extra onorthodoxe maatregelen" willen GS wel overnemen, en welke niet?

Antwoord op vraag 4 en 5:

In de kamerbrief van 18 oktober 2023 worden verschillende maatregelen genoemd tegen de netcongestie. Dit zijn echter geen kant-en-klare oplossingen. Ze zullen nog verder uitgewerkt moeten worden. Zo vraagt een aantal van deze mogelijke maatregelen een wijziging van de huidige wet- en regelgeving of zelfs afstemming binnen de Europese regelgeving. Zodra er zicht is welke uitgewerkte en toepasbare maatregelen beschikbaar zijn, zal worden beoordeeld wat binnen Flevoland toepasbaar is en voor versnelling of oplossingen zorgt.

6. *Zijn GS voornemens om huishoudens ten alle tijden te ontzien van vergaande maatregelen om netcongestie tegen te gaan?*
7. *In de brief van demissionair minister Jetten wordt gewaarschuwd voor het mogelijk in het donker zitten binnen enkele jaren. Daar het fundamenteel is voor burgers en bedrijven om te kunnen rekenen op een stabiele energievoorziening, wat is het risico op stroomuitval (black-outs)?*

Antwoord op vraag 6 en 7:

Gedeputeerde Staten hebben hierop geen enkele invloed. Dit ligt binnen de bevoegdheid van de netbeheerders.

Zowel TenneT als Liander hebben aangegeven dat de huidige problematiek ernstig van aard is en ongekend voor Nederland. Niet eerder is een dergelijke situatie voorgekomen. Door de levering van elektriciteit te begrenzen wordt erna gestreefd blijvend een hoge mate van leveringszekerheid te faciliteren naar de huidige gebruikers. Indien er sprake zou zijn van een verdere belasting van het elektriciteitsnet als gevolg van een lichte toename van levering van elektriciteit bestaat er het risico op meer net-instabiliteit en een grotere kans op storingen of zelfs (langdurige) uitval.

8. *Hoeveel dragen de huidig geplande maatregelen bij aan het oplossen van het netcongestieprobleem, en hoeveel extra ruimte moet er nog gerealiseerd worden?*

Antwoord:

TenneT dient de hoogspanningstransformator in het hoogspanningsstation in Lelystad te verzwaren om meer elektriciteit te kunnen leveren naar de 150KV-stations van Liander. TenneT heeft deze verzwaring voorzien medio/eind 2029.

Liander heeft enkele van de 150KV-stations al uitgebreid/verzwaard en in de loop van de komende jaren zijn al de stations verzwaard/uitgebreid. Ondanks deze grotere capaciteit van Liander zal TenneT door de technische beperking van het hoogspanningsstation Lelystad tot die tijd niet meer elektriciteit kunnen leveren aan de 150KV-stations.

9. *Hoeveel woningbouwprojecten komen nu acuut in de problemen, en hoe gaan GS deze problemen oplossen?*

Antwoord:

Dit is momenteel niet te zeggen. Dit overzicht ligt bij de gemeenten die de woningbouw plannen en programmeren middels gronduitgifte en bestemmingsplannen en dit afstemmen met de netbeheerders. Liander gaat de komende periode naar de betrokken gemeenten om gedetailleerd met hen te bespreken welke impact de netcongestie heeft vanuit het 150KV-station. Hierbij zal worden besproken welke woningbouwplannen bekend zijn, welke plannen wel/geen vervolg kunnen hebben of uitgesteld moeten worden en welke actuele knelpunten er zijn.

Gedeputeerde Staten hebben hierin geen bevoegdheid.

10. *Hoeveel nieuwe activiteiten van bedrijven kunnen nu al niet meer worden aangesloten, hoe lang moeten ze gemiddeld wachten op een nieuwe aansluiting en welke maatregelen nemen GS daartegen?*

Antwoord:

Vanaf 17 november 2022 worden nieuwe grootverbruiksaansluitingen niet meer gecontracteerd. Zij worden op een zogenaamde wachtlijst geplaatst volgens het principe van binnenkomst oftewel first-come-first-serve. Deze wachtlijst wordt beheerd door de netbeheerder die het betreffende net beheert. De meesten zullen een aansluiting vragen bij Liander en een enkele bij TenneT vanwege de grootte van hun aanvraag. Al deze aanvragers zullen op de wachtlijst blijven staan totdat het hoogspanningsstation Lelystad is verzwaard wat voorzien is medio/eind 2029.

Omdat dit het domein van de netbeheerders betreft hebben Gedeputeerde Staten geen enkele sturingsmogelijkheid in deze wachtlijst of de achterliggende aanvragen.

Wel is mede door het agenderen door Gedeputeerde Staten bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM) de regelgeving aangepast, waardoor de netbeheerders maatschappelijk noodzakelijke aansluiting kunnen prioriteren indien daarvoor capaciteit beschikbaar is en zij daarmee af kunnen wijken van het principe first-come-first-serve voor bijvoorbeeld ziekenhuizen.

11. *Vinden GS het verstandig, gezien de ontstane problemen, om capaciteit te blijven steken in zogenaamde alternatieve energiebronnen (windenergie, zonne-energie)?*

Antwoord:

U dient hier onderscheid te maken in het leveren van elektriciteit en het terugleveren van duurzaam opgewekte elektriciteit vanuit zon of wind, dit zijn twee verschillende 'werelden'. Het realiseren van de vastgestelde windplannen zal doorgang vinden omdat dit los staat van de huidige leveringsproblematiek en deze teruglevercapaciteit al was gereserveerd. Ditzelfde geldt voor de al bestaande zonneparken

Echter is er al enige jaren sprake van teruglevercongestie op zowel het net van Liander als het net van TenneT. Dit betekent dat nieuwe plannen voor duurzame opwek vanuit wind of zon niet op het elektriciteitsnet aangesloten kunnen worden.

12. *Is het per direct overschakelen naar fossiele brandstoffen in plaats van wind energie en zonne-energie een mogelijkheid om de ontstane netcongestie op te lossen?*

Antwoord:

De duurzame opwek vanuit wind en zon wordt niet door-geleverd op het aansluitniveau van bedrijven en/of woningen. De hoogspanningstransformator bij Lelystad wordt hier niet door belast. Zie ook de beantwoording bij vraag 11.

Omdat de huidige leveringscongestie de technische situatie van de hoogspanningstransformator betreft, biedt deze optie geen oplossing voor de leveringscongestie.

13. *Zijn GS bereid om windmolenparken af te schakelen om zo netcongestie tegen te gaan?*

Antwoord:

Dit is niet een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten en helpt ook niet de leveringscongestie tegen te gaan.

Eventuele afschakeling van windmolens heeft enkel te maken met als er teveel duurzame elektriciteit wordt opgewekt om te kunnen transporteren.

14. *Wat zijn de financiële consequenties voor woningbouw projecten in de provincie die als gevolg van netcongestie vertraging oplopen. Hoeveel euro kost dit per dag als gevolg van de ontstane problemen omtrent netcongestie?*

Antwoord:

Op deze vraag is door Gedeputeerde Staten geen antwoord te geven.

15. *Hoeveel vertragingstijd denken GS dat het gaat kosten om de bouwopgave te voldoen?*

Antwoord:

Dit is van meerdere factoren afhankelijk. Hierbij dient u te denken aan:

- of er andere innovatieve ideeën en wettelijke mogelijkheden ontstaan om woningbouw (en maatschappelijke voorzieningen) te realiseren zonder een netbelasting of netaansluiting
- op welke termijn kan een dergelijk concept starten
- met welk volume, welke technieken zijn er (nodig) om dergelijke initiatieven te realiseren
- hoe staat de markt in het bouwen van dergelijke concepten
- etc.

16. *Als er financiële schade ontstaat door vertraging omtrent de woningbouw als gevolg van netcongestie, hoe kijkt GS naar het compenseren van deze schade?*

Antwoord:

Wij vinden het te vroeg om hierover uitspraken te doen.